

SiNTLUCAS
CREATING OPPORTUNITIES

PESTPROTOCOL 2019
BELEID EN PROTOCOL

INLEIDING

Voor u ligt een document waarin SintLucas aangeeft hoe om te gaan met pesten. Enerzijds bevat het richtlijnen bij geconstateerd pestgedrag, anderzijds staan er voorwaarden en activiteiten in die pesten kunnen voorkomen.

Dit protocol is erop gericht om alle betrokkenen (het schoolpersoneel, de ouder(s)/verzorger(s) en de leerling/student) op de hoogte te brengen van wat de school doet om een schoolklimaat te creëren waarin respectvol met elkaar omgaan een vanzelfsprekendheid is en waarin pesten wordt voorkomen, dan wel effectief wordt aangepakt.

De acties die we ondernemen zijn niet statisch. Afhankelijk van ontwikkelingen binnen de school, de aard van het pesten zal ook het handelen rond pesten kunnen verschillen. In dat geval wordt er afgeweken van het standaard protocol.

Eindhoven, februari 2019

Kirsten Bos
Leerjaarbegeleider onderbouw

INHOUD

1. Totstandkoming van dit document	4
1.1 Voorvallen rond pesten	4
1.2 Wettelijk vereist	4
1.3 Preventief en curatief	4
2. Pesten	5
2.1 Wat is pesten	5
2.2 Signalen van pesten	5
2.3 Vormen van pesten	6
2.3.1 Cyberpesten	6
2.3.2 Overige vormen van pesten	6
2.4 De gepeste leerling/student	7
2.5 De pester	7
2.6 De meelopers en de middengroep	8
2.7 Het aanpakken van pesten	8
3. Theorie	9
3.1 Uitgangspunten	9
3.2 De vijf-sporen-aanpak en de No Blame-approach	9
3.3 Vertaling naar een aanpak in de praktijk	12
4. Het pestprotocol	13
4.1 Inleiding	13
4.2 Wie zijn erbij betrokken?	14
4.2.1 De mentor/loopbaancoach	14
4.2.2 De opleidingscoördinator/leerjaarbegeleider	15
4.2.3 De taak van de vakdocent/onderwijsondersteunend personeel/medeleerlingen/medestudenten	16
4.3 Het pestprotocol	16
5. Doelstellingen	17
6. Stroomdiagram	18
Bijlagen	21
Bijlage 1: Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling/student	22
Bijlage 2: Leidraad voor een gesprek met de middengroep	23
Bijlage 3: Tips voor leerlingen om veilig te internetten	25
Bijlage 4: Links voor bruikbare adressen bij Cyberpesten	26

1. TOTSTANDKOMING VAN DIT DOCUMENT

1.1 VOORVALLEN ROND PESTEN

In schooljaar 2012 – 2013 was er nog geen pestprotocol binnen SintLucas. Pesten, in welke vorm dan ook, is helaas een probleem van alledag.

Ook op SintLucas hebben we soms te maken met pestgevallen. Die pestgevallen worden door mentoren/loopbaancoaches, ouder(s)/verzorger(s), docenten, ondersteunend personeel of medeleerlingen/medestudenten gesignaleerd. Er volgt dan een gesprek met de leerling/student door de mentor/loopbaancoach en in veel gevallen ook met de opleidingscoördinator/leerjaarbegeleider.

Hierna volgt in de meeste gevallen een gesprek met de pester(s) waarna vaak een sanctie gegeven wordt aan de pester(s) door de mentor/loopbaancoach en opleidingscoördinator/leerjaarbegeleider.

In alle gevallen worden ouder(s)/verzorger(s) van zowel de gepeste leerling/student als de pester(s) op de hoogte gesteld en de mentor/loopbaancoach zet de verslagen van gesprekken en de eventuele sanctie in Magister (is ons leerlingvolgsysteem).

Wij hechten veel waarde aan het voorkomen van pestgedrag. Om die reden besteden wij in mentorlessen en tijdens loopbaanbegeleiding aandacht aan een fijne, veilige klas en een prettig schoolklimaat.

In de mentorlessen en tijdens loopbaanbegeleiding wordt ook aandacht besteed aan omgangsvormen en normen en waarden.

Wanneer een leerling/student toch gepest wordt vinden wij het belangrijk samen met de gepeste leerling/student én de pester(s) te kijken naar de oorzaak van het pesten om samen tot een oplossing te komen zodat het pesten stopt.

Tijdens die gesprekken staan eerlijkheid en openheid centraal. vervolgopleidingen van het mbo van SintLucas. Na het vmbo is het ook mogelijk door te stromen naar vervolgopleiding van andere mbo-scholen.

1.2 WETTELIJK VEREIST

De Nederlandse regering vindt dat alle kinderen recht hebben op een onbezorgde schooltijd, die in het teken staat van ontwikkelen, ontdekken en leren. Kinderen moeten veilig zijn, zodat ze in staat zijn om te leren en zich te ontwikkelen. Jongeren kunnen pas taal en rekenen leren in een omgeving waar goed met elkaar wordt omgegaan, waar ze leren elkaar te respecteren.

Het is een kerntaak van scholen om te zorgen voor een veilige school, waarbij de nadruk op preventie ligt.

Scholen zijn verplicht om pesten aan te pakken en daarbij te kiezen voor een bewezen effectieve methode.

1.3 PREVENTIEF EN EDUCATIEF

Bovenstaand heeft op SintLucas het besef gebracht dat het zinvol is om een visie ten aanzien van pesten te ontwikkelen. Die visie heeft geresulteerd in onderhavig beleidsplan. We besteden op een gestructureerde wijze aandacht aan dit onderwerp in mentorlessen en lessen Personality. We pakken het zo aan dat het niet alleen curatief is maar ook preventief werkt.

2. PESTEN

2.1 WAT IS PESTEN?

We spreken van pestgedrag als dezelfde leerling/student regelmatig en systematisch bedreigd en geïntimideerd wordt of lichamelijk wordt aangevallen zoals (slaan, schoppen enz). Pesten is een vorm van geweld. Het is grensoverschrijdend en kan zeer bedreigend zijn of als zeer bedreigend worden ervaren.

Over de redenen waarom mensen zich agressief gedragen, bestaan allerlei theorieën.

Volgens de ene theorie is geweld een onontkoombaar verschijnsel, dat op zijn best op een acceptabele wijze kan worden gekanaliseerd. Volgens een andere theorie komt geweld voort uit frustratie en kan dit worden voorkomen door ontevredenheid weg te nemen, de agressie opwekkende omgeving om te vormen en reflectie op het eigen gedrag te stimuleren.

2.2 SIGNALLEN VAN PESTEN

Een klimaat waarin gepest wordt, tast iedereen aan. In een klas waar gepest wordt, kunnen alle leerlingen/studenten slachtoffer worden. Pestgedrag moet dan ook door iedereen serieus worden genomen. Het lastige is dat veel pestgedrag zich in het verborgene afspeelt, zodat het moeilijk is om er greep op te krijgen. En zelfs als het pestgedrag wordt opgemerkt, weten docenten en anderen niet altijd hoe ze ermee om kunnen gaan.

Docenten en onderwijsondersteunend personeel hebben echter de taak om samen met de leerlingen/studenten zelf en de ouders het pesten tegen te gaan.

Leerlingen/studenten moeten weten dat ze hulp kunnen krijgen van volwassenen in de school en hierom mogen vragen. Volwassenen dienen oog te hebben voor de signalen van leerlingen/studenten. Ze dienen interesse te tonen en te luisteren naar wat de leerlingen/studenten te vertellen hebben.

Voor mentoren/loopbaanbegeleiders betekent het dat ze groeps-gesprekken houden, aandacht hebben voor de groepssfeer en het functioneren van individuele leerlingen/studenten in de groep. Ze maken afspraken met de klas en zorgen ervoor dat deze afspraken nagekomen worden.

Mogelijke signalen van gepest worden:

- Niet meer naar school willen
- Thuis niet meer over school vertellen
- Nooit meer vrienden van school mee naar huis nemen of bij anderen gevraagd worden
- Slechtere resultaten op school dan daarvoor
- Regelmatig spullen kwijt zijn of met kapotte spullen thuiskomen
- Regelmatig hoofdpijn of buikpijn hebben
- Blauwe plekken hebben op ongewone plaatsen
- Niet willen slapen, vaker wakker worden, bedplassen, nachtmerries hebben
- De verjaardag niet willen vieren
- Niet buiten willen spelen
- Niet alleen een boodschap durven doen
- Niet meer naar een bepaalde club of vereniging willen gaan
- Bepaalde kleren niet meer willen dragen
- Thuis prikkelbaar, boos of verdrietig zijn
- Zelf blessures scheppen om niet naar school te hoeven

2. PESTEN

2.3 VORMEN VAN PESTEN

2.3.1 Cyberpesten

Cyberpesten (of digitaal pesten) is het pesten of misbruiken van onder meer beeldmateriaal via het internet en via mobiele telefoon. Cyberpesten kan nog veel harder zijn dan pesten in het gewone, dagelijkse leven. Dit komt doordat de daders gemakkelijk anoniem kunnen blijven en de reikwijdte van het internet veel groter is. Tegelijkertijd komen kinderen er op steeds jongere leeftijd mee in aanraking.

Vormen van cyberpesten

- Pest-mail (schelden, beschuldigen, roddelen, beledigen)
- Stalking: het stelselmatig lastig vallen van iemand door het blijven sturen van hate-mail of het dreigen met geweld in chatrooms
- Het tegenkomen van ongewenst materiaal zoals porno en kinderporno, gewelddadig materiaal etc.
- Ongewenst contact met vreemden
- Webcam-seks: beelden die ontvangen worden kunnen opgeslagen worden en te zijner tijd misbruikt worden
- Hacken: gegevens stelen of instellingen aanpassen. Ook het uit naam van een ander versturen van pest-mail.
- Online pesten via sociale media

2.3.2 Overige vormen van pesten

Er zijn vele vormen van pesten. Hieronder staat een opsomming die niet uitputtend is.

Met woorden:	<ul style="list-style-type: none">- vernederen, belachelijk maken- schelden- dreigen- met bijnamen aanspreken- gemene briefjes, mailtjes, sms'jes schrijven
Lichamelijk:	<ul style="list-style-type: none">- trekken aan kleding, duwen en sjoeren- schoppen en slaan- krabben en aan haren trekken- wapens gebruiken
Achternvolgen:	<ul style="list-style-type: none">- opjagen en achterna lopen- in de val laten lopen, klem zetten of rijden- opsluiten
Uitsluiting:	<ul style="list-style-type: none">- doodzwijgen en negeren- uitsluiten van feestjes- bij groepsopdrachten
Stelen en vernielen:	<ul style="list-style-type: none">- afpakken van kledingstukken, schooltas, schoolspullen- klieren op boeken- banden lek prikken, fiets beschadigen
Afpersing:	<ul style="list-style-type: none">- dwingen om geld of spullen af te geven- het afdwingen om iets voor de pestende leerling/student te doen

2. PESTEN

2.4 DE GEPESTE LEERLING/STUDENT

Sommige leerlingen/studenten lopen meer kans gepest te worden dan anderen. Dat kan met hun uiterlijk, gedrag, gevoelens en sociale uitingsvormen te maken hebben. Bovendien worden leerlingen/studenten pas gepest in situaties, waarin pesters de kans krijgen om een slachtoffer te pakken te nemen.

Leerlingen/studenten die gepest worden doen vaak andere dingen of hebben iets wat anders is dan de meeste van hun leeftijdgenoten: ze bespelen een ander instrument, doen een andere sport, zijn heel goed in bepaalde vakken of juist niet.

Een kind dat wordt gepest, praat er thuis vaak niet over. Redenen hiervoor kunnen zijn:

- schaamte
- angst dat de ouders met de school of met de pester gaan praten en dat het pesten dan nog erger wordt
- het probleem lijkt onoplosbaar
- het idee dat je niet mag klikken.

2.5 DE PESTER

Pesters zijn vaak de sterkeren in hun groep. Zij zijn of lijken populair maar zijn dat uiteindelijk niet. Ze dwingen hun populariteit af door stoer en onkwetsbaar gedrag. Van binnen zijn ze vaak onzeker en ze proberen zichzelf groter te maken door een ander kleiner te maken.

Pesters krijgen vaak anderen mee, want wie meedoet, loopt zelf de minste kans om slachtoffer te worden. Doorgaans voelen pesters zich niet schuldig want het slachtoffer "vraagt" er immers om gepest te worden.

Pestgedrag kan een aantal dieper liggende oorzaken hebben:

- een problematische thuissituatie
- een vaak gevoelde anonimiteit (ik besta niet); als een pester zich verloren voelt binnen een grote groep, kan hij zich belangrijker maken door een ander omlaag te drukken
- het moeten spelen van een niet-passende rol
- een voortdurende strijd om de macht in de klas
- een niet-democratisch leefmilieu binnen de school; een docent is autoritair en laat op een onprettige wijze blijken dat hij de baas is. Dergelijke spanningen kunnen op een zondebok worden afgereageerd.
- een laag zelfbeeld
- een gevoel van incompetentie op school (slechte cijfers of een laag niveau)
- een zwak gevoel van autonomie.

2. PESTEN

2.6 DE MEELOPERS EN DE MIDDENGROEP

Meelopers zijn leerlingen/studenten die meedoen met het pesten. Dit gebeurt meestal uit angst om zelf in de slachtofferrol terecht te komen. Het kan ook zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en dat ze denken in populariteit mee te liften met de pester. Verder kunnen leerlingen/studenten meelopen uit angst vrienden of vriendinnen te verliezen.

De jongeren die geen slachtoffer of pester zijn noemen we de middengroep. Bij het aanpakken van pestsituaties is deze groep heel belangrijk. Pesten is immers bijna altijd een groepsgebeuren. Eén van de mogelijke drijfveren van een pester is populariteit winnen. Wanneer de middengroep stopt met mee pesten of er tegen reageert is de kans dus groot dat de pester, die dan alleen staat, zal ophouden. De groepsdynamica die speelt in een groep waar gepest wordt, kun je aanwenden om het pesten te stoppen.

Binnen de middengroep kun je nog verschillende kleinere groepjes herkennen, bijvoorbeeld de neutrale toeschouwers. Je kunt ze ook de 'struisvogels' noemen, zij steken hun kop in het zand. Eigenlijk vinden ze het niet oké wat er gebeurt, maar uit angst om zelf gepest te worden reageren ze niet. Het effect op het slachtoffer kan zijn dat hij denkt dat het zijn eigen schuld is dat hij gepest wordt.

2.7 HET AANPAKKEN VAN PESTEN

Pesten is onacceptabel en vraagt om een duidelijke en krachtige reactie vanuit de school.

Interventies om pesten te voorkomen of terug te dringen kunnen gericht zijn op de school, de klas of op individuele leerlingen. Bij een combinatie van interventies op al deze drie niveaus is er sprake van een schoolbrede aanpak. Deze aanpak is vooral nog het best onderbouwd en het meest geaccepteerd.

3. THEORIE

Het pestprotocol is een verklaring van de vertegenwoordiging van de school en de ouder(s)/verzorger(s) waarin is vastgelegd dat we pestgedrag op school niet accepteren. Als het toch gebeurt, pakken we pestgedrag aan volgens een vooraf bepaalde handelingswijze.

3.1 UITGANGSPUNTEN

Een dergelijk protocol kan alleen bestaan als aan bepaalde voorwaarden is voldaan:

1. pesten moet erkend worden door alle direct betrokken partijen: docenten, onderwijsondersteunend personeel, ouder(s)/verzorger(s) en leerlingen/studenten
2. de school is actief in het scheppen van een veilig pedagogisch klimaat waar pesten absoluut niet thuis hoort
3. docenten en onderwijsondersteunend personeel moeten pesten kunnen signaleren en er vervolgens direct mee aan de slag gaan
4. de school dient te beschikken over een pestprotocol met een directe aanpak wanneer het pesten gesignaleerd is
5. de school besteedt o.a. in de mentorlessen/loopbaangesprekken aandacht aan pesten en pestgedrag om op die manier preventief bij te dragen aan het voorkomen ervan.

3.2 DE VIJFSPORENAANPAK EN NO BLAME APPROACH

SintLucas werkt met een combinatie van de vijfsporenaanpak en de No Blame approach.

De vijfsporenaanpak is een manier om in scholen het pesten aan te pakken. Deze aanpak richt zich op alle betrokkenen: het gepeste kind, de pesters, de ouders, de klas- of groepsgenoten en de school. In Nederland wordt deze schoolbrede aanpak, waarbij interventies op meerdere niveaus gecombineerd worden, ook wel een vijfsporenaanpak genoemd. De Vijfsporenaanpak is bedacht en uitgewerkt door Bob van der Meer, die al sinds de jaren tachtig aandacht vraagt voor pesten.

De No Blame approach is een oplossingsgerichte methode en staat in de traditie van de systeemtheorie en korte termijn therapie van Steve de Shazer. De oplossingsgerichte methode gaat in tegenstelling tot de probleem georiënteerde methode ervan uit dat er geen uitgebreide probleem-analyse noodzakelijk is om een probleem op te kunnen lossen. De No Blame approach is dan ook gericht op de mogelijke oplossing van het probleem; het slachtoffer te helpen en het pesten te stoppen. Hoe het probleem eruit ziet, hoe het is ontstaan en wie de dader is, is bij deze methode niet van cruciaal belang.

3.2.1 De vijfsporenaanpak

I De algemene verantwoordelijkheid van de school

- De school zorgt dat de directie, de mentoren/loopbaancoaches en de docenten voldoende informatie hebben over het pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten.
- De school werkt aan een goed beleid rond pesten, zodat de veiligheid van leerlingen/studenten binnen de school zo optimaal mogelijk is.

II Het bieden van steun aan de jongere die gepest wordt

- Het probleem wordt serieus genomen.
- Indien nodig voor het vinden van een oplossing wordt er uitgezocht wat er precies gebeurd is.
- Er wordt overlegd over mogelijke oplossingen tussen opleidingscoördinator/leerjaarbegeleider, mentor/loopbaancoach, leerling/student en ouder(s)/verzorger(s).
- Het aanbieden van hulp door de mentor/loopbaancoach.

III Het bieden van steun aan de pester

Pesters hebben het moeilijk om zich in te leven in de gevoelens van anderen. Ze beseffen vaak niet wat de gevolgen van hun gedrag zijn voor de slachtoffers en zijn vaak geschokt wanneer ze ermee worden geconfronteerd.

Het is dan ook belangrijk aandacht te besteden aan het begrijpen van de eigen gevoelens en die van anderen.

Door de nadruk op het slechte gevoel van het slachtoffer en niet op de feiten te leggen, voelen de pesters en de groep zich minder terechtgewezen en is de kans groter dat hun empathie wordt aangewakkerd. Over feiten kun je discussiëren, gevoelens heb je.

- Het confronteren van de jongere met zijn gedrag en de gevolgen hiervan voor de pester.
- De achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen.
- Het aanbieden van hulp door de mentor/loopbaancoach. De nadruk ligt niet zozeer op het straffen van de pester maar meer op het gericht zoeken naar een oplossing zodat het pesten niet meer voorkomt. Afhankelijk van de aard van het pesten, de leeftijd van de pester en gepeste worden eventueel sancties ondernomen.

IV Het betrekken van de middengroep bij het probleem

Soms werkt een pester alleen, maar meestal is er sprake van een groepje pesters, helpers en toeschouwers. Dit maakt dat pesten een groepsgebeuren is waarbij de groep een grote verantwoordelijkheid draagt. Het is de groep die het pesten ondersteunt en toelaat. Het is ook de groep die de macht heeft het pesten te melden en te veroordelen. Als een pester geen steun meer krijgt van de groep zal zijn gedrag minder interessant worden, hij zal er geen voordeel meer mee behalen.

Vanuit deze vaststelling kiezen wij ervoor de groep in te schakelen in het zoeken naar een oplossing voor een pestprobleem. We zetten daarbij sterk in op de gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Niet de leiding, maar de groep wordt uitgedaagd om het probleem op te lossen, zij het wel met de nodige ondersteuning.

3. THEORIE

Wanneer je leerlingen/studenten actief bij de aanpak betreft, ontstaat er een sfeer die veel positiever is dan bij bestraffende methodes. Niemand wordt boos, niemand hoeft bang te zijn. Niet het negatieve gedrag maar wel de zoektocht naar een oplossing staat centraal. Bovendien geef je met de No Blame approach de kans aan toeschouwers of meelopers om op een veilige manier iets aan de peetsituatie te veranderen.

Zodra leerlingen/studenten zelf met voorstellen komen, kun je daar positief op reageren. Elke kleine stap vooruit is een goede stap. De leerlingen/studenten zullen meestal trots zijn op wat ze als individu en als groep hebben bereikt.

De mentor/loopbaancoach bespreekt met de groep het pesten en benoemt de rol van alle leerlingen/studenten hierin. Er wordt gesproken over mogelijke oplossingen en wat de klas kan bijdragen aan een verbetering van de situatie. Er worden afspraken gemaakt en/of gedragsregels opgesteld met en door de groep en deze worden ergens vastgelegd. De mentor/loopbaancoach komt hier regelmatig op terug.

V Het bieden van steun aan de ouder(s)/verzorger(s)

- Ouder(s)/verzorger(s) die zich zorgen maken over pesten worden serieus genomen.
- De school werkt samen met de ouder(s)/verzorger(s) om het pesten aan te pakken.
- De school geeft adviezen aan de ouder(s)/verzorger(s) in het omgaan met hun gepeste of pestende kind.
- De school verwijst de ouder(s)/verzorger(s) zo nodig naar deskundige hulpverleners.

De ouder(s)/verzorger(s) van leerlingen/studenten die gepest worden hebben er soms moeite mee dat hun kind aan zichzelf zou moeten werken. Hun zoon/dochter wordt gepest en dat moet gewoon stoppen. Dat klopt, het pesten moet stoppen. Echter een gepeste leerling/student wil zich niet alleen veilig voelen op school, het wil ook geaccepteerd worden. Het verlangt ernaar om zich prettig en zelfverzekerd te voelen. Daar kan begeleiding of een training aan bijdragen.

3.3 PREVENTIEVE MAATREGELEN

Elke mentor/loopbaancoach geeft aan het begin van het schooljaar lessen om algemene afspraken en regels te maken die gelden voor de klas. Hierbij is het belangrijk dat de afspraken en regels samen met de leerlingen/studenten opgesteld worden om het draagvlak onder de leerlingen/studenten te vergroten. Ook wordt hierbij aandacht besteed aan het onderscheid tussen plagen en pesten en cyberpesten. Tevens bespreekt de mentor/loopbaancoach in zijn klas het pestprotocol. Ook wordt duidelijk gesteld dat pesten altijd gemeld moet worden en niet als klikken maar als hulp bieden of vragen wordt beschouwd.

Indien een mentor/loopbaancoach daartoe aanleiding ziet, besteedt hij expliciet aandacht aan pestgedrag in een groepsgesprek. Hierbij worden de rol van de pester, het slachtoffer en de middengroep benoemd. Van de gesprekken worden aantekeningen gemaakt die in het Magister worden bewaard.

Voorbeeld van algemene afspraken en regels

Ik vind dat iedereen zich veilig moet voelen in school.

Daarom houden wij ons aan de volgende afspraken:

- ik accepteer de ander zoals hij is
- ik scheld niet en doe niet mee aan uitlachen
- ik blijf van de spullen van een ander af
- als er ruzie is speel ik niet voor eigen rechter
- ik bedreig niemand, ook niet met woorden
- ik gebruik geen geweld
- als iemand mij lastig valt vraag ik hem of haar duidelijk daarmee te stoppen
- als dat niet helpt, vraag ik een docent of klasgenoot om hulp

4. HET PESTPROTOCOL

4.1 Inleiding

4.2 Wie zijn erbij betrokken?

- 4.2.1 De mentor/loopbaancoach
- 4.2.2 De opleidingscoördinator/leerjaarbegeleider
- 4.2.3 De taak van de vakdocent/onderwijsondersteunend personeel/medeleerlingen/medestudenten

4.3 Het pestprotocol

4.1 INLEIDING

Het doel van dit pestprotocol is te bereiken dat alle leerlingen/studenten zich in hun schoolperiode veilig voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen.

Door regels en afspraken zichtbaar te maken kunnen leerlingen/studenten en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken.

Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen stellen we alle leerlingen/studenten in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan.

Pesten op school is een ingewikkeld probleem, dat serieus moet worden aangepakt. Een eerste vereiste daartoe is dat alle betrokkenen, docenten, ouder(s)/verzorger(s) en leerlingen/studenten, pesten als een bedreiging zien en derhalve bereid zijn het te voorkomen of te bestrijden.

Wij willen bij de aanpak van pesten op school uitgaan van de zogenoemde vijfsporenaanpak en de No Blame approach.

Deze bestaat uit:

- hulp aan het gepeste kind;
- hulp aan de pester;
- hulp aan de zwijgende middengroep;
- hulp aan de leerkracht;
- hulp aan de ouder(s)/verzorger(s).

4. HET PESTPROTOCOL

4.2 WIE ZIJN ERBIJ BETROKKEN?

4.2.1 De mentor/loopbaancoach

- Stap 1. Wanneer het pesten plaatsvindt in klassenverband, praat de mentor/loopbaanbegeleider eerst met de gepeste leerling/student. Het slachtoffer kan zijn/haar verhaal kwijt.
- Stap 2. De mentor/loopbaancoach stelt een groep samen die de middengroep vormt. Dit dient snel na het signaleren van het pesten te gebeuren.
De middengroep bestaat uit omstanders en de pester(s).
- Stap 3. Het probleem wordt voorgelegd aan de middengroep.
De mentor/loopbaancoach vertelt nu om welke leerling/student het gaat en legt het gevoel uit van het slachtoffer naar aanleiding van het pesten.
- Stap 4. De verantwoordelijkheid wordt in de middengroep gedeeld.
De mentor/loopbaancoach geeft aan dat er niemand bestraft of beschuldigd wordt, maar dat ze hier bij elkaar zitten om het probleem op te lossen.
- Stap 5. Vraag naar ideeën van elk groepslid.
De mentor/loopbaancoach geeft de middengroep enkele minuten om na te denken over eventuele oplossingen.
De leerling/student geeft de oplossingen aan in de ik-vorm.
- Stap 6. Laat het aan de groep over.
De mentor/loopbaancoach bedankt de leerlingen/studenten voor het gesprek. Ze krijgen een week de tijd om te laten zien dat ze de oplossingen in de praktijk brengen. Na een week volgt er een evaluatie met de gepeste leerling/student.
- Stap 7. Evaluatie met de gepeste leerling/student en de middengroep.
Na twee weken volgt er een evaluatie waarbij de mentor/loopbaanbegeleider de groep of elke leerling/student afzonderlijk spreekt om te kijken hoe die twee weken zijn verlopen.
- Stap 8. Verwijs de pester en/of de gepeste door naar de leerjaar-begeleider of ondersteuningscoördinator wanneer verdere begeleiding nodig is.

Wanneer blijkt dat er een nieuwe groepsbijeenkomst nodig is, kan gekozen worden voor een andere samenstelling.

De gemaakte afspraken worden vastgelegd. Een verslag wordt bewaard in het leerlingvolgsysteem.

Als de ernst van de situatie daar aanleiding toe vormt kan ervoor gekozen worden om de pester te straffen.

Afhankelijk van de leeftijd worden ouders van de gepeste leerling/student en de pester op de hoogte gebracht door de mentor/loopbaancoach.

4. HET PESTPROTOCOL

4.2.2 De opleidingscoördinator/leerjaarbegeleider

De opleidingscoördinator/leerjaar begeleider neemt de rol van de mentor/loopbaancoach over wanneer het pesten het klassenverband overstijgt of wanneer het pesten van dien aard is dat er straffen uitgedeeld moeten worden.

De mentor(en)/loopbaancoach(es) ondersteunen de opleidingscoördinator/leerjaarbegeleider bij de acht stappen.

- Stap 1. De opleidingscoördinator/leerjaarbegeleider praat eerst met de gepeste leerling/student. Het slachtoffer kan zijn/haar verhaal kwijt. De mentor/loopbaancoach van deze leerling/student is bij het gesprek aanwezig.
- Stap 2. De opleidingscoördinator/leerjaarbegeleider en mentoren/loopbaancoaches van het slachtoffer en de pester stellen een groep samen die de middengroep vormt. Dit dient snel na het signaleren van het pesten te gebeuren. De middengroep bestaat uit omstanders en de pester(s).
- Stap 3. Het probleem wordt voorgelegd aan de middengroep. De opleidingscoördinator/leerjaarbegeleider vertelt nu om welke leerling/student het gaat en legt het gevoel uit van het slachtoffer naar aanleiding van het pesten. De mentoren/loopbaancoaches van het slachtoffer en de pester zijn bij dit gesprek aanwezig.
- Stap 4. De verantwoordelijkheid wordt in de middengroep gedeeld. De opleidingscoördinator/leerjaarbegeleider geeft aan dat er niemand bestraft of beschuldigd wordt, maar dat ze hier bij elkaar zitten om het probleem op te lossen.
- Stap 5. Vraag naar ideeën van elk groepslid. De opleidingscoördinator/leerjaarbegeleider geeft de middengroep enkele minuten om na te denken over eventuele oplossingen. De leerling/student geeft de oplossingen aan in de ik-vorm.
- Stap 6. Laat het aan de groep over. De opleidingscoördinator/leerjaarbegeleider bedankt de leerlingen/studenten voor het gesprek. Ze krijgen een week de tijd om te laten zien dat ze de oplossingen in de praktijk brengen. Na een week volgt er een evaluatie met de gepeste leerling/student.
- Stap 7. Evaluatie met de gepeste leerling/student en de middengroep. Na twee weken volgt er een evaluatie waarbij de mentor/loopbaancoach de groep of elke leerling/student afzonderlijk spreekt om te kijken hoe die twee weken zijn verlopen.
- Stap 8. Verwijs de pester en/of de gepeste door naar de leerjaarbegeleider of ondersteuningscoördinator wanneer verdere begeleiding nodig is.

4. HET PESTPROTOCOL

4.2.3 De taak van de vakdocent/onderwijsondersteunend personeel

De vakdocenten hebben vooral een signalerende rol. Wanneer zij pesten waarnemen of redenen hebben om pesten te vermoeden, wordt er van hen verwacht dat zij hierop adequaat reageren en een melding doen bij de mentor/loopbaanbegeleider om hulp en overleg in gang te zetten.

4.3 HET PESTPROTOCOL NA EEN MELDING VAN CYBERPESTEN

1. De leerling/student moet eventuele berichten waarin het pestgedrag voorkomt bewaren. Er wordt verteld hoe de leerlingen/studenten dat kunnen doen (afdrukken, selecteren en kopiëren, Whats-app berichten bewaren).
2. De afzender van de berichten moet geblokkeerd worden. Indien de leerling/student niet weet hoe dat moet wordt dat uitgelegd.
3. Als de dader niet bekend is moet de dader opgespoord worden. Soms is de dader te achterhalen door uit te zoeken van welke computer op school het bericht is verzonden. Neem contact op met de ICT-coördinator of de systeembeheerder. Het is mogelijk om van het IP adres van de e-mail af te leiden van welke computer het bericht is verzonden. Ook is er van alles mogelijk via de helpdesk.
4. Afhankelijk van de leeftijd van de gepeste leerling/student wordt er contact opgenomen met de ouders van de gepeste leerling/student. De ouders krijgen voorlichting over welke maatregelen zij thuis kunnen nemen.
5. Ouders kunnen eventueel terecht bij de onderwijstelefoon en de vertrouwensinspectie.
 - 088-6050101: de onderwijstelefoon
 - 0900-1113111: de vertrouwensinspectie
6. Adviseer aangifte. In het geval dat een leerling stelselmatig wordt belaagd is er sprake van stalking en dan kunnen de ouders aangifte doen.

Zo nodig kun je verwijzen naar Bureau Slachtofferhulp
(www.slachtofferhulp.nl, tel: 0900-0101)

7. Verwijs de pester en/of de gepeste door naar de leerjaarbegeleider of ondersteuningscoördinator wanneer verdere begeleiding nodig is.

5. DOELSTELLINGEN

Het voornaamste doel van SintLucas is om een pestvrije school te zijn. Er zijn verschillende manieren om dat te bewerkstelligen.

Als eerste is een veilig pedagogisch klimaat in de school heel belangrijk. Een veilig pedagogisch klimaat is een voorwaarde om goed te kunnen leren. Het zorgt ervoor dat leerlingen/studenten zich prettig en veilig voelen op school en in de klas. Dit is bevorderlijk voor het leren en de motivatie van leerlingen/studenten, en is vooral voor jongeren van belang. Een positief gevoel bij school bevordert de binding en kan uitval voorkomen. Leerlingen/studenten moeten het gevoel krijgen dat ze vertrouwen krijgen van docenten en schoolleiding.

In de LAKS score van 2014 kreeg SintLucas ten aanzien van het creëren van een veilig klimaat een score van 2,5 op een schaal van 1 tot 5. SintLucas heeft als doel gesteld dat dit in 2016 een 3,0 is.

In de LAKS score van 2014 kreeg SintLucas ten aanzien van het optreden tegen pesten op school een score van 3,7 op een schaal van 1 tot 5. SintLucas heeft als doel gesteld dat dit in 2016 een 4,0 is.

Om de doelen te behalen moet het pestbeleid bij alle betrokkenen, zowel personeel als leerlingen/studenten en ouder(s)/verzorger(s) bekend zijn, onderschreven en uitgevoerd worden.

Mentoren/loopbaancoaches zullen het pesten middels het beleid aanpakken en gestructureerd handelen.

In de LAKS score van 2016 kreeg SintLucas ten aanzien van het creëren van een veilig klimaat een score van 4,0 op een schaal van 1 tot 5.

In de LAKS score van 2016 kreeg SintLucas ten aanzien van het optreden tegen pesten op school een score van 3,9 op een schaal van 1 tot 5.

6. STROOMDIAGRAMMEN

STROOMDIAGRAM PESTEN: docent/onderwijs ondersteunend personeel

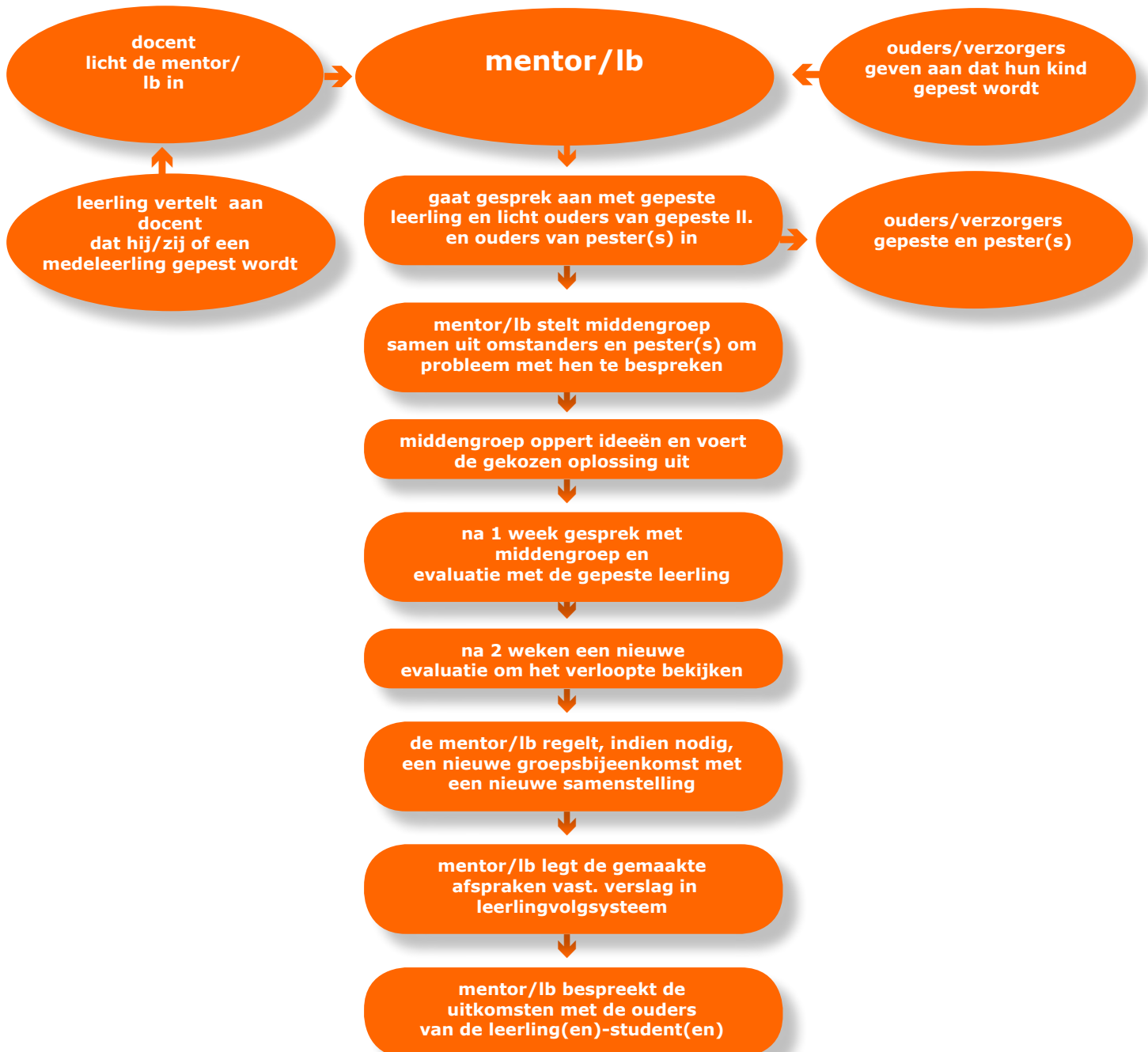
6. STROOMDIAGRAMMEN

STROOMDIAGRAM PESTEN: leerjaarbegeleider

6. STROOMDIAGRAMMEN

STROOMDIAGRAM PESTEN: mentor/loopbaanbegeleider

BIJLAGE

Bijlage 1
Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling/student

Bijlage 2
Leidraad voor een gesprek met de middengroep

Bijlage 3
Tips om veilig te internetten

Bijlage 4
Links voor bruikbare adressen bij Cyberpesten

Een leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling/student

Doel 1: duidelijkheid krijgen over de situatie

Startvragen

- *...., ik heb de indruk dat het de laatste tijd niet in orde is met jou, klopt dit?*
- *Ik krijg van de boodschap dat het de laatste tijd met jou niet in orde is, klopt dit?*

Niet starten met: *'ik denk dat jij gepest wordt...'*

1: als ... bevestigt, kan je doorvragen.

- *Wil je daar verder over praten met mij?*
- *Kun je het verhaal even duidelijk maken voor mij?*

Volg steeds het spoor van de leerling/student. Ga niet vissen naar antwoorden of zoeken naar de waarheid. Als ... aangeeft dat hij meer vragen nodig heeft om de zaak duidelijker te maken, ga je daar natuurlijk in mee.

2: als ... ontkent, bevestig je dat je de ontkenning hoort en probeer je dan je eigen observaties of die van anderen uit te leggen.

- *Ik hoor duidelijk wat je zegt, maar ik wil je toch even zeggen wat ... heeft opgemerkt. Wat denk en voel je daarbij?*

3: als ... ontkent, maar beweert dat hij iemand anders kent die wel wordt gepest, kunnen we spreken van projectie. Je kunt voorlopig hierin meegaan.

- *Wil je dat we even verder gaan met dit verhaal?*
- *Wat denk en voel jij hierbij?*
- *Als jij een probleem hebt, kun je altijd bij mij terecht.*

Doel 2: op zoek gaan naar de 'middengroep'.

(de klas/groepsleden die voor het groepsgebesprek worden uitgenodigd)

Mogelijke vragen

- *Bij welke leerling/student in de klas voel je je wel goed?*
- *Wie bewonder je?*
- *Met wie zou je graag bevriend willen zijn?*

Slotvraag

- *Is het oké voor jou dat ik dit groepje samenroep (benoem de namen) en dat ik vertel dat jij...(samenvatting van de beleving van ...).*

Zonder toestemming van het slachtoffer kun je niet verder en dien je verder te werken aan het vertrouwen.

Gepeste jongeren lopen vaak rond met het gevoel dat er iets mis is met ze. Daardoor hebben ze moeite om voor zichzelf op te komen. Ergens is er iets in zichzelf dat de pester gelijk geeft. Besteed hier aandacht aan want niemand kan een ander klein maken zonder diens toestemming.

Een leidraad voor een gesprek met de middengroep

De middengroep wordt zorgvuldig door de gepeste leerling/student uitgezocht.

Er zijn verschillende stappen in het traject waarbij de middengroep van belang is. Die stappen zijn eerder al beschreven.

1. Roep de groep bij elkaar

Doel: jongeren uitnodigen voor de groep

Uitnodigende vraag: - *Ik zit met een probleem en ik heb jouw hulp nodig om dat probleem op te lossen. Ik wil jou graag daar (plaats) op dat moment (uur) zien.*

Het gesprek vindt zo snel mogelijk na de uitnodiging plaats. Kies een rustige plek.

2. Leg het probleem uit

Doel: de empathie van de leerlingen/studenten aanwakkeren

Mogelijke inleiding - *Ik heb jullie samengeroepen omdat ik een probleem heb. Ik wil dat jullie weten dat niemand van jullie in de problemen zal komen of zal worden gestraft. Het gaat over ..., die zich echt niet goed voelt. Vertel nu hoe ... zich voelt aan de hand van de gegevens die je in stap 1 hebt verzameld.*

Gebruik zoveel mogelijk de woorden die ... zelf gebruikt. Leg de nadruk op ... gevoelens, niet op de feiten.

3. Deel de verantwoordelijkheid

Doel: het verantwoordelijkheidsgevoel van de leerlingen/studenten aanwakkeren

Mogelijke inleiding - *Jullie zijn vaak samen. Ieder van jullie kan er mee voor zorgen dat ... zich opnieuw goed en veilig voelt in deze groep.*

4. Vraag naar ideeën van iedereen van de groep

Doel: tot concrete voorstellen komen

Mogelijke vraag voor alle deelnemers aan het groepsgesprek: - *Wat zou jij kunnen doen om ervoor te zorgen dat ... zich beter voelt?*

Elke deelnemer wordt individueel bevraagd. De deelnemers praten in ik-taal. Zij kunnen antwoord geven op de vraag maar mogen hierbij niet oordelen.

5. Laat het aan de groep over

Doel: de deelnemers tijd en ruimte geven om hun voorstellen uit te voeren

Mogelijke inleiding - *Nu is het aan jullie. Ieder van jullie kan ervoor zorgen dat ... zich beter kan voelen. Ik vertrouw jullie daarin.*

Ik zie jullie volgende week terug (uur plaats) en vraag dan hoe de week voor ieder van jullie is geweest.

Ik heb volgende week ook een afspraak met In de loop van de week spreek ik jullie hier niet over aan. Jullie kunnen mij wel aanspreken indien nodig.

Gedurende deze periode spreek je niemand aan. Je vertrouwt op de verantwoordelijkheid van de groep.

6. Een gesprek met elk afzonderlijk of met de hele groep en een gesprek met de gepeste

Doel: te weten komen hoe het nu gaat met ... en met de anderen.

Mogelijke vragen

- *Hoe is het deze week geweest voor jou?*
- *Wat had je gezegd dat je zou doen? Hoe was dat voor jou? Hoe was dat voor ...?*
- *Wat ga je verder nog doen?*

Praat eerst met de verschillende groepsleden, pas dan met ...

Tips voor leerlingen/studenten

Wat kun je doen om digitaal pesten en misbruik te voorkomen?

- Bedenk dat niet alles waar is wat je op het internet tegenkomt.
- Gebruik een apart e-mailadres om jezelf te registreren op websites. Kies een e-mailadres dat niet je eigen voor- en achternaam volledig weergeeft.
- Gebruik altijd een bijnaam als chat.
- Zorg dat je wachtwoorden geheim blijven en niet makkelijk te raden zijn. Als anderen wel binnen zijn gekomen, neem dan contact op met de beheerder van de site.
- Als je een vervelend gevoel hebt over iets wat je hebt gezien of meegemaakt, vertrouw dan op je gevoel en vertel het aan iemand die je vertrouwt.
- Blijf zelf respectvol naar anderen, scheld niet terug.
- Ga weg uit de chatroom als daar iets vervelends gebeurt.
- Verwijder onbekende mensen uit je sociale media contactlijst.
- Bel of e-mail niet zomaar met personen die je alleen van internet kent, spreek niet met ze af zonder dat je ouder(s)/verzorger(s) of anderen dit weten.
- Verstuur zelf geen flauwe grappen, dreigmail of haatmail.
- Geef geen persoonlijke informatie aan mensen die je alleen van chatten kent. Let vooral op bij foto's van jezelf. Als je een foto op internet zet, kan deze gemakkelijk gekopieerd en op een andere website geplaatst worden. Zo kan hij jarenlang terug te vinden zijn. Foto's kunnen ook bewerkt worden, zonder dat jij ervan af weet.
- Wees zeer voorzichtig met het gebruik van je webcam. Jouw beelden kunnen worden opgeslagen en gebruikt worden om ze aan andere personen te laten zien of voor doeleinden gebruikt worden die jij niet wilt.

Wat kun je tegen cyberpesten en misbruik doen?

- Niet persoonlijk opvatten als het van mensen komt die je niet kent. De anonimiteit van internet maakt dat mensen makkelijker gaan schelden.
- Reageer niet op pestmails of andere digitale pesterijen. Verwijder de e-mail zo mogelijk zonder hem te openen. Als je niet reageert, gaan pesters vaak op zoek naar iemand anders om te pesten.
- Blokkeer de afzender. Als het gaat om berichten op de mobiele telefoon, dan heb je soms de mogelijkheid om nummers te blokkeren.
- Bewaar de bewijzen. Maak een print of sla ze op. Van het IP-adres van de e-mail kan soms worden afgeleid, van welke computer de e-mail verzonden is. Een provider heeft vaak een helpdesk die klachten over nare mail aan kan nemen. Men heeft daar ook de technische mogelijkheden om na te gaan wie de mail heeft verstuurd. Bel de helpdesk op.
- Ga naar je mentor/loopbaancoach op school. Deze zal je helpen om het pestgedrag te stoppen.
- Bij stalken kun je aangifte doen bij de politie. Links voor bruikbare adressen bij cyberpesten

Links voor bruikbare adressen bij cyberpesten

Algemene zoekpagina's

www.pesten.startpagina.nl

Pesten (algemeen)

www.pestweb.nl

Website van het Stichting School en Veiligheid met informatie, advies en tips over pesten voor kinderen, jongeren, ouders en leerkrachten.

www.pesten.nl

Het team van Stichting Pesten bestaat uit psychologe, orthopedagoge, sociotherapeuten, gedragsdeskundigen, ICT medewerkers en ondersteunende diensten. Vanuit jarenlange praktijkervaring hebben zij de Stichting Pesten in 2013 opgericht.

Cyberpesten/veilig internetgebruik/veilige school

www.stopdigitaalpesten.nl

www.digibewust.nl

Een informatieve site van het Ministerie van Economische Zaken, over het veilig gebruik van internet.

www.schoolenveiligheid.nl

Centrum School en Veiligheid van het APS verzamelt en verspreidt informatie en deskundigheid op het gebied van schoolveiligheid.

Films en series met als thema pesten:

- A girl like her (9+) (2015)
- 13 Reasons why (16+) (2017)
- Audrie en Daisy (12+) (2016)
- Spijt (9+) (2013)
- A friend to die for (1994)
- Elephant (16+) (2003)
- Mean creek (12+) (2005)
- Mean girls (6+) (2004)
- Mean girls 2 (6+) (2011)